

a docela historicky a bibliograficky důležitou a paráduje tu jedním, dvěma čísly, z nichž nenabudete o něm žádného názoru. *James Thomson* zahajuje knihu a je zastoupen proslulou „Hymnou“ na boha, tvořící epilog „Počasů“, a známou nár. hymnou „Rule Britannia“, nedaleko po něm *Gray* také pověstnou Elegii; *William Collins* není vůbec uveden, ač by toho snad spíše zasloužil než leckteré jiné jméno. Docela malou ukázkou má také románopisec *Goldsmith*, jenž má pro poesii také větší význam. Z *Burnsa* podáno je klasobraní po znamenité práci Sládkově, zato *James Macpherson* má tu větší ukázkou, charakteristickou i dobře přeloženou, a také *Challerton*. Visionář, kreslíř i poeta *William Blake* je tu uveden s pietou, ale má, myslím, charakterističtější notu než ta, z níž zde překládáno, z *Wallera Scotta* vybráno dost a věci skutečně typické pro něho. Z *lakistů* není dost oceněn *William Wordsworth*, zato, poeta halucinace *Coleridge*, jehož větší věci máme v překladě Sládkově, charakterisován s láskou, a spravedlivě rehabilitován také *Southey*, i stranou stojící *W. S. Landor*. Z *Moorea* podána jsou slabší čísla, hlavně z „National Airs“, a někde příliš volně překládána. *Byrona* a *Shelleye* je ovšem těžko charakterisovat na tak malé ploše, ale podařilo se to přece, alespoň částečně. Překlad obou těchto vrcholů anglické poesie je sverhovaně nesnadný, zvláště *Shelleye*, jenž přímo hýří v ornamentickém bohatství metafor a z jehož slov, duchovitě lehkých, sprchne při nejslabším dotyku hned fluidum. Pan překladatel pracoval se skutečnou pietou a podařila se mu mnohá pasáž — ale někde je posunut verš, dva a originál je již zeslaben. Tak třeba překlad první „Stanze“ (spencrovské) „psané v chvíli stíněnosti blízko Neapole“ je celkem šťastný až na předposlední a (hlavně) poslední verš strofy, který zničil rozčlenění originálu a gradaci vystupňovaného obrazu:

The sun is warm, the sky is clear,
The waves are dancing fast and bright;
Blue isles and snowy mountains wear
The purple noon's transparent light:
The breath of the moist earth is light
Around its unexpanded buds;
Like many a voice of one delight
The winds', the birds', the ocean floods';
The city's voice itself is soft like Solitude's.

V překladě p. Vrchlického:

Je slunce teplé, čistý je vzduch,
a vlny třpytné tryskem hrají,
ostrovy modré, sněžných hor kruh
v nach poledne se oblékají,
dech vlhký země krouží v taji
kol poupat snících posavad,
sta hlasů, jež se prolítají,
pták, vítr, moře, města hluk a chvat
jak sladkost Samoty jsou plny luzných vnad.

Josef Holeček: Naši. 1. část: Kterak žijí a umírají

Milá, poetická a srdečná kniha! Člověk se v ní koupe jako v lázni a brouzdá jako v jarní trávě. Bez pretensí pojatá a provedená, ale přesto nebo snad trochu i proto v celých partiích umělecky čistá a plná. Jsou to vzpomínky z rodného básnickova kraje, z jižních Čech, z Vodňanska, a všecko má v této knize zvláštní stříbrný nějaký akcent, poetický hrudní tón. Zvláštním širokým a měkkým, opravdu epickým tokem vypravuje autor o své dědině, rodném statku, dědovi a otci, příbuzných i sousedech a všecko má takovou tichou a širokou přítomnou linii, takový slavný sváteční obrys — a je ho docíleno bez všeho vnějšího ohňostrojí, jen pouhou poesii věcí a dějů. Jaké nezapomenutelné figury vzkřísil tu autor, jak krásně a pevně stojí před námi, jak moudře a hluboce a teskně šefí se jim zrak, jak sytě a obrazně, vykrojeně hovoří, jaká svá, samorostlá vůně a posvěcení leží na jich čelech! Autor dává jim žít před námi nejen jich individuální i srdečný život, ale také právě obecný a rodový. Staré řády právní a společenské, staré cítění seelské a opravdu české, světový, náboženský a obecný názor jich seelské duše otvírá před vámi autor a vykládá je tak prostě, klidně a pravdivě, že se rozevírá před vámi náš národní typ v takové distinci a noblese duševní, v takové duchové plnosti a srdečné jadrnosti, jak jste se odvážili snít jen ve vyvolených chvílích. Autor ukazuje všude náš vlastní ráz proti západnímu a německému a činí to se vzácným uměním, uměním opravdu psychologickým a sociologickým, prostým všeho novinařského bombastu a jalových šovinistických frázi. A to je to nejkrásnější na knize p. Holečkově, toto umění prostého, bílého, tichého slova, které padá do věcí a lidí jako slunečný paprsek, otevírá je a prozaňuje do jich ryzího nitra a vlastní čistě duchové a srdečné podstaty. Tu dovede dobyt pan Holeček i všude tam, kde se jiní pravidelně zastavují na povrchu a surovým vnějším materialismem nahrazují vnitřní tvůrčí příčinné pochody. Kniha zaujatá vroucně a opravdově problémem národním — ale způsobem světlým, širokým, bez sentimentality i barbarství, bez frázi a fikci a slovem — bez politiky. Kniha vřelého ducha a jasného srdce — dobrá a vítaná nám, zvláště také proto, že přichází od spisovatele staršího, který se jí tak příznivě odlišuje od svého kruhu a okolí.

Francis Count Lützow: A history of Bohemian literature

V serii „krátkých dějin světových literatur“ vydávaných známým filosofem a literárním historikem anglickým Edmundem Gossem vychází tento stručný přehled dějin českého písemnictví, sepsaný p. Františkem hrabětem Lützowem, pokud mohu posoudit, s pietou i s péknou znalostí výsledků moderního, kritického bádání, jasně, průhledně a se stálým poukazem nebo analogií, pokud jen možno, k anglickým poměrům a věcem, aby tak anglický čtenář snáze vnikl do odlehle látky. Chvála ta platí však spíše pro starší doby české literatury, kde stačí a převládá metoda filologická nad literárně estetickou a psychologickou, jež se stávají nevyhnutelným postulátem pro badatele v složitějších a odlišenějších útvarech dob no-

vých a moderních. A tu s lítostí pozorujeme, že p. autor vede si příliš povrchně, kronikářsky; nepodává obraz genetické souvislosti, nešetří, nesleduje a nevyzdvihuje náležitě složky a příčiny filosofické, sociální, estetické, utvářející moderní dobu české literatury, dobu probuzení a přítomnosti. Tato doba žádala hlubšího zobrazení, než podává p. autor ve své příliš stručné VII. kapitole (The revival of Bohemian literature), a zejména bylo tu potřeba daleko více než filologicko-popisné metody, jakou pracuje p. autor, literárně psychologického a estetického rozboru; pak by dovedla tuším i v cizině vzbuditi zájem, který takto asi sotva bude vyvolán. Vlastní hodnotné tvůrčí momenty a živly v rozvoji moderní doby české literatury jsou podceňeny nebo naprosto zanedbány. Můžete si myslit dějiny moderní české poesie (a tu alespoň skizzuje p. autor na str. 407 a 408) bez *Nerudy*? A přece. V knížce p. hraběte Lützowa *není ani jeho jména*, ačkoliv o mladších jsou tu, ne-li odstavce, alespoň věty. (Jaroslavu Vrehlickému věnováno skoro půl stránky, dále jmenování Sládek, Čech, Zeyer, Heyduk, Arbes, Krásnohorská etc.) Stejně marně hledáte *Havlíčka* — kniha o něm vůbec neví, ani jméno jeho nekmítne se tu. *K. J. Erben*, snad nejryzejší a nejjistší náš básnický charakter, není jako básník vůbec oceněn, autor vypisuje jen jeho folkloristickou a filologickou činnost. P. hrabě Lützow píše o něm na str. 406: „Uveřejnil několik sbírek lidového básnictví českého a několik důležitých děl o folkloru země. Velmi veliké jsou zásluhy Erbenovy jako vydavatele děl starých spisovatelů jeho vlasti. Děkujeme mu za nové vydání sebraných děl Husových. Díla Husova, zvláště česká, byla až dosavad skoro nedostupná“ atd. Následují zase zprávy o jiných vydáních Erbenových, chvála jeho jako kritického filologa, ale o jeho nesmírném významu jako básníka nikde ani zbla. Špatně pochopil také v historii p. Lützowově *Mácha*. O jeho iniciativním a genetickém významu neví p. autor nic, počítá ho naopak mezi „minor poets“ a řadí k němu velice nekriticky skupinu básníků i prostě chronologicky disparátních: Marka, Hálek(!), Koubka a Rubeše. Na str. 414 píše: „It is beyond the purpose of this book to give a complete list of the modern „minor poets“ of Bohemia. I may mention as among the best, Macha, who imitated Byron, Jungmann's friend Marek, Halek, Koubek and Rubes.“ Jak se dostal Hálek mezi Marka a Koubka? A jak lze klásti do jedné řady Marka, jehož básnická činnost je malá významem, s Koubkem, který je zajímavá, charakteristická hlava básnická a zaslouží si dobře několik vět ocenění? Tyto doklady postačí snad úplně.

K záležitosti Lumíra

Pan F. X. Šalda nám píše:

Velectěný pane redaktore.

Ve zprávě nadepsané „K aféře Lumíra“, již otiskujete v posledním čísle Svého listu, uvádíte jako fakt něco, co není pravda.

Píšete totiž, že známý feuilleton p. Skácelíkuv v *Samostatnosti* kritizující vedení a směr Lumíra, „byl napsán *po společné úradě* s p. Šaldou a jinými spolupracovníky Lumíra“:

Ne, tak tomu není. Žádné takové úrady nebylo.

Pan Skácelík psal svůj feuilleton ze sebe a za sebe a zejména nezastupoval ani mne ani někoho jiného, ani nepsal z našeho mandátu. To řekl sám docela jasně v onom feuilletoně v *Samostatnosti*.

Je sice pravda, že jsem s několika přáteli a sám také hovořil s p. Skácelíkem, referentem nového Lumíra, ale nevěděl jsem ani, že p. Skácelík napíše o témž thématě feuilleton, ani jak ten feuilleton bude stilisován. Doufám, že popřejete této opravě místo ve svém listě.

S výrazem úcty

Praha, 7. března 1899

F. K. Šalda